

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø
og Glænø

Natura 2000-område nr. 162

Habitatområde H143

Fuglebeskyttelsesområde F95 og F96

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Storstrøm

Forsidefoto: Strandeng på Agersø med Agersøfærgen i baggrunden

Fotograf: Jens Søgaard Hansen

ISBN: 978-87-7564-864-1

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	5
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	7
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	9
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	12
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	13
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	13
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	14
1.4.6 Landskab.....	14
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	15
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	16
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	17
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	17
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	23
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg	23
1.10 Overvågning	25

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 162 Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø er udpeget som habitatområde nr. 143, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø og fuglebeskyttelsesområderne nr. 95 Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø samt nr. 96 Farvandet mellem Skælskør Fjord og Glænø.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlaget rummer et større antal yngle- og trækfugle, der bevæger sig over landegrænser. N162 er af betydning for både ynglende fugle, rastende trækfugle og overvintrende fugle. Natura 2000-planen bidrager til at sikre egnede levesteder for områdets fugle. Særligt fokuseres i Natura 2000-planen på indsatser for havterne og klyde, hvilket også vil være til gavn for flere af områdets øvrige ynglefugle som fx. fjordterne, splitterne og dværgterne. Der fokuseres desuden på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser af træk- og ynglefugle. Planens indsatser for yngle- og trækfugle på udpegningsgrundlaget forventes at kunne have gavnlig effekt på bestande af de udpegede fuglearter, som bevæger sig over landegrænser til f.eks. ynglepladser eller overvintringsområder i andre lande og verdensdele.

På udpegningsgrundlaget for N162 findes desuden marsvin, som i dette Natura 2000-område tilhører Bælthavspopulationen af marsvin. Bestanden er estimeret til lidt over 40.000 marsvin og vurderes at være uændret for 2012-2016. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består bl.a. af en vurdering af behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande. En eventuel fiskeriregulering forventes at få en gavnlig effekt på marsvin både uden for og inden for Natura 2000-området, særligt i tyske Natura 2000-områder, som støder op til den danske grænse og hvor marsvin er på udpegningsgrundlaget. Ligeledes forventes regulering af fiskeri i området at få en gavnlig effekt på øvrige arter, som lever op til og i området.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består bl.a. af en vurdering af behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri på naturtypen stenrev (1170) i Natura 2000-området. Indførsel af fiskeriregulering på denne naturtype forventes at kunne få en gavnlig effekt på hele det marine økosystem både uden for og inden for Natura 2000-området, herunder i svenske og tyske Natura 2000-områder, som støder op til den danske grænse i Østersøen. Fiskeriregulering i Natura 2000-områder skal udformes og forhandles i en regional EU-proces med berørte medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik. Dermed kommer disse tiltag til at gælde alle medlemslandes fiskefartøjer. Denne proces vil finde sted efter, at der er truffet endelig beslutning om hvilke områder, der skal indføres regulering i.

Områdets terrestriske del er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i forhold til områdets terrestriske naturtyper bl.a. af indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, tiltag mht. sikring af drift og hensigtsmæssig hydrologi samt bekæmpelse af invasive arter og for skovnaturtyperne udlægning til urørt skov. Det vurderes derfor ikke, at Natura 2000-planen har grænseoverskridende påvirkninger ud over de ovenfor beskrevne.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set en indsats, som skal medvirke til at sikre arter samt terrestriske og marine naturtyper på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som findes i området. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne. Fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og drift, bekæmpe invasive arter, hindre tilgroning, udtage lavbundsjord til natur samt udlægge arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

En særlig indsats rettes mod at sikre og forbedre levesteder for klyde og havterne. Derudover vil en revidering af bestemmelser for vildtreservatet Skælskør Nor sikre tilstrækkeligt lavt forstyrrelsesniveau for kyst- og havfugle.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om at vurdere behovet for eventuel regulering af fiskeri. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

Natura 2000-planen vil have afledte effekter for befolkningen ved at skabe mulighed for større naturoplevelser i området. Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse. Planen vil også potentielt medvirke til binding af CO₂ ved opbygning af organisk materiale, og bevirke til udpining af jordbunden. Således bidrager planen til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Endelig vurderes planen at medvirke til en øget landskabelig værdi i området, og dermed samtidig understøtte de eksisterende fredninger samt bevarelse af kulturarven.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura

2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- at de marine naturtyper opnår en rig bundvegetation og fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for områdets høje forekomst af marsvin samt ynglende og rastende fugle på udpegningsgrundlaget.
- at områdets mange små søer får en artsrig undervandsvegetation således, at de er gode levesteder for stor vandsalamander og klokkefrø.
- at de lysåbne, terrestriske naturtyper sikres som yngle-, leve- og rasteområde for fugle på udpegningsgrundlaget med særligt fokus på blishøne, troland, klyde og havterne.
- at områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres.
- at naturtyper som har en særlig stor udbredelse i Danmark, hvoraf større andele forekommer i dette Natura 2000-område, sikres. Det drejer sig om naturtyperne lagune (1150), strandvold med flerårige planter (1220), strandeng (1330), grå/grøn klit (2130) samt bugt (1160).
- at arealer med vinteregeskov (9170) er i fremgang, da det er en naturtype som findes ganske få steder i Danmark.
- at områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- at den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en

konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N162 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af havstrategien og af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegningsgrundlaget af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

En stor del af områdets samlede kortlagte areal med lysåbne naturtyper udgøres af strandeng (1330), og lidt over halvdelen af dette strandengsareal er i høj eller god tilstand. Af de øvrige lysåbne terrestriske naturtyper er også enårig strandengsvegetation (1310), strandvold med flerårig vegetation (1220), kystklinter (1230), klithede (2140), hede (4030), tidvis våd eng (6410), surt overdrev (6230) samt omkring halvdelen af arealet med forklit (2110) overvejende i høj-god tilstand.

Det resterende areal med strandeng (1330) og størstedelen af kortlagte arealer med grå/grøn klit (2130), kalkoverdrev (6210) og hængesæk (7140) er i moderat tilstand. For de tre første naturtyper skyldes tilstanden primært væsentlig tilstedeværelse af invasive arter. For hængesæk (7140) er årsagen en mere generel tilgroning med næringskrævende arter. De forekomster af forklit (2120), der ikke er i god tilstand, er i væsentlig grad påvirket af invasive arter. Disse forekomster er derfor i moderat eller ringe tilstand.

Tilstanden for naturtypen urtebræmme (6430) er ikke kendt.

I Natura 2000-områdets skove er der kortlagt bøg på mor (9110), bøg på muld (9130), egeblandskov (9160), vinteregeskov (9170) og elle- og askeskov (91E0). Næsten halvdelen af arealet med skovnaturtyper, ca. 22 ha, udgøres af bøg på muld (9130). På hovedparten af arealet med naturtypen er der registreret 1-5 store træer/ha. På halvdelen af det kortlagte areal var der på kortlægningstidspunktet < 1 stk/ha af både stående og liggende dødt ved, mens der på den anden halvdel var 1-5 stk/ha i hver af disse klasser. I dette område er vinteregeskov (9170) en vigtig naturtype, der kun forekommer få andre steder. På hver ca. 1/3 af det kortlagte areal med vinteregeskov (9170) er der registreret hhv. 1-5, 6-10 og >10 store træer/ha. Stående dødt ved er registreret med 1-5 stk/ha, mens liggende dødt ved på kortlægningstidspunktet fandtes med 1-5 stk/ha på halvdelen af arealet og 6-10 stk/ha på den anden halvdel. Ifølge seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

For øvrige skovnaturtyper i området gælder, at der på over halvdelen af arealet er registreret 6-10 store træer/ha, mens stående og liggende dødt ved varierer mellem forekomsterne fra < 1 stk/ha til > 10 stk/ha.

Der er kortlagt 108 småsøer under 5 ha i N162. Heraf er de 31 af naturtypen strandsø/lagune (1150), hvor tilstanden er ukendt. Af de øvrige småsøer, som er kortlagt som søbred med småurter (3130), kransnålalgesø (3140), næringsrig sø (3150) og brunvandet sø (3160), er de 53 i høj-god tilstand og resterende i moderat eller ukendt tilstand. Fælles for mange af småsøerne i høj-god tilstand er, at de har indgået i genopretningsprojekter som levesteder for bl.a. klokkefrø.

Inden for området er der 6 søer over 5 ha, som alle har miljømålet god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er to af disse søer i dårlig samlet økologisk tilstand med dårlig økologisk tilstand for fytoplankton, en sø er i ringe økologisk tilstand, og en sø er i moderat samlet økologisk tilstand med god tilstand for fytoplankton (baseret på data for klorofyl). De to resterende søer er i ukendt økologisk tilstand.

En del af Spegerborgrenden er kortlagt som vandløb med vandplanter (3260). I den kortlagte del af vandløbet findes bl.a. arter af vandstjerne, men også en del trådalger, der tyder på en vis eutrofiering på kortlægningstidspunktet.

Inden for området findes de marine habitatnaturtyper sandbanke (1110), kystlaguner og strandsøer (1150), bugter og vige (1160) og stenrev (1170). Områdets marine habitatnaturtyper er påvirket af eutrofiering og/eller fiskeri.

Natura 2000-området vurderes at være af stor betydning for marsvin pga. områdets størrelse og registrering af høj tæthed af individer. Marsvinene her tilhører bælthavsbestanden, som DCE ved habitatdirektivets artikel 17-vurdering i 2019 har vurderet til gunstig bevaringsstatus.

Af de kortlagte, mulige levesteder for stor vandsalamander og klokkefrø i Natura 2000-området er de 93 i høj eller god tilstand, mens 13 er i moderat eller ringe tilstand. Den høje andel af levesteder i høj eller god tilstand for begge arter kan formentlig tilskrives en massiv indsats for klokkefrø i og omkring mange af Natura 2000-områdets vandhuller.

For områdets ynglefugle er der kortlagt 7 levesteder for rørdrum, 2 for rørhøg, 13 for klyde, 2 for fjordterne, 10 for havterne, 2 for splitterne og 9 for dværgterne. 23 af de kortlagte levesteder er i høj-god tilstand. De øvrige 22 levesteder er i moderat-dårlig tilstand. Dette skyldes primært faktorer som forstyrrelse og tilgængelighed for ræv. Risiko for oversvømmelse af reder og tilgroning spiller også en rolle for tilstandsberegning af nogle af disse levesteder.

Der findes desuden en række fuglearter på udpegningsgrundlaget for områdets to fuglebeskyttelsesområder, hvortil der ikke er udviklet en tilstandsberegning for levesteder. Det gælder havørn – både som ynglefugl og som rastende – samt som trækfugl: knopsvane, sangsvane, grågås, sædgås, bramgås, spidsand, skeand, troland, edderfugl og blishøne.

Havørn er ny på udpegningsgrundlaget for F96 og har ynglet i området med et enkelt par. Rastende individer har anvendt området i varierende grad, og der har været talt op til 6 samtidigt rastende havørne i F96. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af ynglende havørnepar i Danmark været stærkt stigende siden midten af 1990'erne. Rapporten har ikke opgjort udviklingen i rastende havørne på landsplan.

Status for de øvrige trækfugle på udpegningsgrundlaget:

Knopsvane: Fluktuerende antal, ofte omkring de et-få tusinde på optællingstidspunkterne. På landsplan er rastebestanden jf. NOVANA-afrapporteringen stabil.

Sangsvane: Fluktuerende med beskedne antal ved seneste optællinger. Rastebestanden er jf. NOVANA-afrapporteringen stigende på landsplan.

Grågås: Der har været optalt fra mange tusinde rastende fugle tidligere til få tusinde i den seneste årrække i de to fuglebeskyttelsesområder. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering har antallet af rastende grågås på landsplan ligget stabilt det seneste årti.

Sædgås: Forholdsvis fåtallig trækfugl i F96. På nationalt plan er rastende sædgås opgjort på hhv. tundra- og tajgasædgås, som samlet set har rastet i fluktuerende antal.

Bramgås: Fluktuerende med ofte flere tusinde individer i dette område. Jf. NOVANA-afrapporteringen har rastebestanden været stigende på nationalt niveau.

Spidsand: Fluktuerende med ingen til få hundrede individer på optællingstidpunkter i F96. Jf. NOVANA-afrapporteringen har arten på landsplan i nyere tid rastet i stabile til fluktuerende antal.

Skeand: Fluktuerende omkring nogle få hundrede individer. Jf. NOVANA-afrapporteringen har arten på landsplan i nyere tid rastet i stabile til fluktuerende antal.

Troland: Fluktuerende med få hundrede til få tusinde rastende fugle i F95. På landsplan har antallet af rastende troland været faldende gennem det seneste årti.

Edderfugl: Stærkt fluktuerende antal inden for dette område. DCE vurderer, at den nationale bestandsudvikling har været stigende indtil ca. 1990, hvorefter den igen har været faldende.

Blishøne: Fluktuerende med flere tusinde rastende individer. Områdets overvintrende bestand af blishøne anses for et vigtigt fødegrundlag for rastende havørn. På nationalt plan er den rastende bestand af blishøne jf. NOVANA-afrapporteringen gået markant tilbage siden 1990'erne, og ser i den seneste årrække ud til at have stabiliseret sig på et lavere niveau.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift af levesteder for stor vandsalamander, klokkefrø, klyde og terner ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på en stor del af arealet med strandeng (1330), forklit (2110), grå/grøn klit (2130), kalkoverdrev (6210) og hængesæk (7140), da der er behov for en indsats mod invasive arter og/eller fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift for at hindre tilgroning generelt. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på fugtige naturtyper, hvor uhensigtsmæssig hydrologi også er et problem på dele af forekomsterne. Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan desuden medvirke til at fastholde flere kortlagte levesteder for ynglefugle i moderat til dårlig tilstand, hvor tilstanden er ugunstig som følge af tilgroning, forstyrrelse eller tilgængelighed for prædatorer.

For skovnaturtyperne i området vil en manglende gennemførsel af indsatsprogrammet betyde, at antallet af store træer og mængden af dødt ved ikke vil kunne øges i tilstrækkelig grad til at være til gavn for mange af de truede arter, der er knyttet til disse skovhabitaterne. Særligt vinteregeskov (9170) vil fortsat være sårbar på nationalt plan uden naturtypebevarende drift eller udlægning til urørt skov, da naturtypen kun findes få andre steder i landet.

Hvis indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode ikke realiseres og den eventuelle regulering af fiskeri ikke indføres, er der risiko for at bestanden af marsvin påvirkes negativt. Desuden vil en positiv afledt effekt i form af øget fødegrundlag for øvrige arter, der bruger området, udeblive.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledning til klapning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Såfremt planen ikke vedtages forventes denne effekt at udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer, hvilket for befolkningen kan betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet. Det forventede positive bidrag til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelser vil ligeledes udeblive.

Der er endvidere risiko for at landskabet vil fremstå mindre varieret og at det forventede bidrag til opfyldelse af fredningsformål og kumulative effekter udebliver.

Endelig vil planens bidrag til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks Havstrategi udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

I Natura 2000-område N162 vil planen konkret medvirke til at sikre de lavvandede hav- og laguneområder samt kystnære habitatnaturtyper. Disse områder er grundlag for tilstedeværelse af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for bl.a. klyder, terner, rørhøg og gæs, der er tilknyttet de to fuglebeskyttelsesområder. Forbedringen vil bl.a. ske som følge af den generelle indsats om sikring af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag samt indsats om sikring af egnede levesteder for arter. Indsatser om forbedring af tilstanden af levesteder for ynglefuglene havterne og klyde vil medvirke til at områdets betydning for sårbare kystfugle højnes. Tilstrækkelig beskyttelse af fuglelivet understøttes yderligere ved revidering af bestemmelser for vildtreservatet Skælskør Nor.

Tilgroning med høje græsser, urter, vedplanter eller invasive plantearter forandrer naturen og kan føre til at mindre konkurrencestærke arter eller karakteristiske arter for naturtyperne forsvinder. Genetablering eller opretholdelse af drift, der modvirker tilgroning og spredning af invasive arter, vil både forbedre forhold for naturtyper på områdets udpegningsgrundlag og for truede arter generelt. Kunstig afvanding med grøfter og dræn forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen således, at den naturtype-karakteristiske fugtigbundsvegetation påvirkes negativt. Genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi kan modvirke denne udvikling, ligesom en mere naturnær hydrologi og dynamik kan medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold.

Udlægning af skove til urørt skov vil medføre, at skovdriften ophører og i vidt omfang skal overlades til sig selv. Dermed vil der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed bl.a. til fordel for områdets arealer med vinteregeskov, som der kun er meget få forekomster af i Østdanmark.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig en stor del af den § 3-beskyttede natur i området. I og omkring Natura 2000-området findes bestande af fredede arter af padder, krybdyr og planter. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi samt sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

Det marine pattedyr marsvin lever primært af fisk og påvirkes derfor bl.a. af fiskeri, som kan reducere tilgængelig fødemængde og give utilsigtet bifangst. Fødevareministeriet fortsætter derfor som følge af planen sin vurdering af behov for yderligere fiskeriregulering, herunder til beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande. Dette forventes at få en gavnlig effekt på bestandene af marsvin både uden for og inden for Natura 2000-området.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø, er primært beliggende i Slagelse Kommune, der har et indbyggertal på 79.100. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikring af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelse af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre ændret drift på arealerne, ligesom planen kan bevirke yderligere fiskeriregulering i området.

Udlægning af urørt skov i området kan f.eks. medføre at færdsel uden for veje og stier med tiden kan ændre sig. Desuden vil planen give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

Miljøstyrelsen gennemfører desuden undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelser for Skælskør Nor på baggrund af udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F95, hvilket kan betyde en yderligere begrænsning af offentlighedens adgang.

1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-området udnyttes til rekreative aktiviteter som fx vandring, cykling og kajaksejls, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt vil ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemtyper som fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Der kan som følge af planens indsats om sikring af pleje på områdets terrestriske natur, ske udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning. Ved etablering af større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, vil randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig mindskes, ligesom indsatsen potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer.

Etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder. Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

Som følge af planens indsatser vil der kunne ske en øget udbredelse af ålegræs på sandbankerne, ligesom der vil kunne ske øget udbredelse af makroalger på stenrevne. En potentiel forbedring af naturkvaliteten i de marine naturtyper, vil således kunne medvirke til binding af CO₂ i havet. Desuden vil indsatser om retablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne samt mulig udtagning af lavbundslande kunne betyde, at der sker vandmætning af tidligere drænedes jorde, hvilket potentielt kan betyde mindre udledning af CO₂.

Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter har ikke indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikring af den eksisterende natur kan have betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere nødvendig fiskeriregulering, herunder vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. sikring af gamle skibsvrag på havbunden ved mulig ændring i lovlige fiskerimetoder, samt ved fx pleje af fortidsminder.

Endelig kan Natura 2000-planen potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-område N162 er landskabsmæssigt karakteriseret ved flade kystarealer og de store og forskelligartede vandområder: Skælskør Fjord og noret inde bag byen, havet og lagunerne Basnæs Nor og Holsteinsborg Nor samt moseområderne ved Borreby Gods og ved Kobæk. Den konstante vandring af materiale med havstrømmen fra vest mod øst har dannet vejlerne ved Stignæs og de store laguner ved afsnøring fra havet ved aflejring af smalle sand- og stenfed. Søerne ved Borreby Gods er opstået ved inddæmninger af en fjordarm.

Sikring og forbedring af naturplejetiltag som følge af planens indsatser kan have betydelig effekt på landskabet i området, fx hvis der udlægges urørt skov, etableres græsning/slæt eller ændres i hydrologien i området. Natura 2000-planen kan ydermere potentielt medvirke til forbedring af den marine naturtilstand, hvilket vil øge udbredelse af ålegræs og makroalger samt dyrelivet i tilknytning dertil, hvorved det undersøiske landskab vil blive forandret.

1.4.7 Arter

I områdets fuglebeskyttelsesområder yngler der jævnligt rødbrum, rørhøg, havørn, klyde samt dværg-, fjord- og havterne. Området er desuden et vigtigt fødesøgningsområde for havørnepar, der yngler andre steder og for rastende havørn uden for ynglesæsonen. På Agersø findes en meget vigtig rest af den oprindelige klokkefrøbestand, som nu forsøges hjulpet på vej andre steder inden for Natura 2000-området.

En lang række rødlistede arter registreres desuden jævnligt i områdets søer og terrestriske naturtyper, bl.a. bilag IV-arterne strandtudse, grønbroget tudse, markfirben, planterne tarmvrid-røn og kær-fnokurt og svampearterne koral-pigsvamp og ege-spejlporesvamp.

I farvandet mellem Sjælland og Agersø og Omø registreres der hyppigt marsvin.

Natura 2000-planen indeholder indsatser til forbedring af naturtyper og levesteder for arter, som vil få en positiv effekt for de bilag IV- og andre truede arter, der også lever her, ligesom planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter potentielt vil medvirke til en ændret forvaltning af arterne området.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området er flere arealer fredede. Der er en større landskabsfredning, der dækker arealerne omkring Borreby Gods, Stignæs Skov, Østerhovedgård og Sevedø. En del af

dette areal er også fredet for at beskytte fuglelivet. Ved Holsteinsborg er naturarealer fredede som fristed for flora og fauna. Inden for Natura 2000-området indgår strandenge samt Omø i denne fredning. På Agersø er gamle egetræer fredede på Egholm og i Snede Skov, og langs øens østkyst indgår træbevoksninger i fredninger. Derudover indgår fire vildtreservater i Natura 2000-området, der beskytter fuglelivet mod jagt og færdsel. Det drejer sig om Skælskør Vildtreservat, der omfatter både Skælskør Fjord og Skælskør Nor, Danmarks ældste vildtreservat i Basnæs Nor, Holsteinsborg Nor med Glænø Østerfed samt Helleholm Vejle i den sydlige del af Agersø.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle og arter positivt, bl.a. en indsats om revision af bestemmelserne for vildtreservatet Skælskør Nor samt indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og plejetiltag som rydning og græsning, samt forbedring af tilstanden af levesteder for ynglefuglene havterne og klyde. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte understøtter både reservaterne og fredningernes formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen således, at den lavtvoksende og artsrige naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Manglende hensigtsmæssig drift eller pleje er således et problem i forhold til flere af naturtyperne i området samt levesteder for især klyde og havterne.

Der er registreret invasive plantearter mange steder i området. Udbredelse af invasive arter fortrænger den hjemmehørende vegetation og udgør et problem for de fleste af områdets kortlagte, terrestriske, lysåbne naturtyper.

Påvirkning med næringsstoffer eller pesticider fra dyrkede naboarealer kan ændre naturindholdet på forekomster af habitatnaturtyper. I dette område er der registreret direkte påvirkning fra naboarealer på dele af strandeng (1330) og grå/grøn klit (2130). Også for vandløb og visse af områdets småsøer vurderes der at være en påvirkning med eutrofiering til følge.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen således, at den naturtype-karakteristiske fugtigbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af konkurrence-stærke arter knyttet til mere tørre forhold. Afvandingen eller inddæmning påvirker især dele af områdets strandenge (1330), hængesæk (7140) samt elle- og askeskov (91E0).

Skovnaturtypernes egnethed som levested for en række truede svampe, insekter og andre organismer afhænger meget af parametre som store træer og dødt ved. Almindelig skovdrift kan derfor udgøre et problem for områdets habitatnaturtyper i skov.

For områdets kolonirugende fugle, og til en vis grad rørskovsfugle, er prædation fra især ræv flere steder den største trussel. Der er dog ikke ræv på Omø og Agersø. Også mangel på egnede, oversvømmelsessikre redepladser kan være medvirkende til reduceret reproduktion hos de jordrugende kystfugle.

Både rastende og ynglende kystfugle kan påvirkes negativt af færdsel, sejlads og anden menneskelig aktivitet. Ved forstyrrelse kan fuglene opgive yngleforsøg eller være tvunget til mindre optimale fødesøgningsområder.

De marine naturtyper er påvirket af næringsstofbelastning, hvor indsatser varetages i Vandområdeplanerne. Ligeledes kan der foregå klappning og være anden påvirkning fra menneskelige forstyrrelser fx i form af fiskeri og sejlads. Fiskeri med bundslæbende redskaber vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv. Bundgående trawl er dog ikke længere tilladt inden for dette Natura 2000-område. Garnfiskeri kan bifange og dermed påvirke marsvin og fugle i området negativt.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder indsatser om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper, der skal arbejdes mod at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur og invasive arter skal bekæmpes. Disse indsatser forventes at nedbringe trusler om tilgroning af lysåbne naturtyper og levesteder for klyde og havterne samt yderligere udbredelse af invasive arter.

Tilstanden for en del af områdets levesteder for klyde og havterne skal desuden forbedres, herunder mulige tiltag mod prædation. Disse indsatser vil også gavne områdets øvrige temearter.

Miljøstyrelsen vil revidere bestemmelserne for vildtreservatet Skælskør Nor i forhold til at vurdere om fuglelivet er tilstrækkeligt beskyttet mod forstyrrelser.

Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af tidligere indsatser for at forbedre hydrologien, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.

For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift eller permanent ophør af drift, hvilket også er til gavn for tilknyttede fugle, svampe, insekter og andre arter. Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

Arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte. Herudover skal vejledninger fx vedrørende klappning i Natura 2000-områder opdateres.

Næringsstofbelastningen af de marine naturtyper håndteres gennem Vandområdeplanerne.

Natura 2000-planen indeholder ikke indsatser mod trusler fra deposition af luftbåren kvælstof, oversvømmelse af ynglefugles redepladser og inddæmning af strandeng. Reduktion af kvælstofdeposition reguleres dog generelt af anden lovgivning.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Der er indledningsvis i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser. Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område N162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø, vil Natura 2000-planen medvirke til at sikre en lang række marine og kystnære habitatnaturtyper. Disse naturtyper er grundlag for tilstedeværelse af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for en lang række både ynglende og rastende fugle, der er tilknyttet områdets fuglebeskyttelsesområder. Forbedringen

			vil bl.a. ske som følge af den generelle indsats om sikring af Natura 2000-området udpegningsgrundlag samt indsats om sikring af egnede levesteder for arter. Indsatser om forbedring af tilstanden af levesteder for ynglefuglene havterne og klyde vil medvirke til at områdets betydning for sårbare kystfugle højnes. Endelig vil indsats om bekæmpelse af invasive arter på terrestriske arealer især have betydning for den lavtvoksende, hjemmehørende vegetation på de lysåbne naturtyper i området, hvor invasive arter helt kan udkonkurrere disse. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. I Natura 2000 området findes der bestande af de fredede arter strandtudse, grønbroget tudse, markfirben, skov-gøgelilje m.fl. Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi, samt sikring af pleje medfører, at forholdene for fredede eller rødlistede arter forbedres idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for naturtyperne. Indsatser for områdets skove om udlægning af urørt skov og/eller indførsel af skovnaturtypebevarende drift og pleje vurderes at ville medføre, at der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed. Revidering af reservatbekendtgørelse skal sikre forholdene for områdets rastende og ynglende kystfugle. Desuden vurderes indsatser om vurdering af behovet for yderligere fiskeriregulering, herunder særligt vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin, at kunne medvirke til at forbedre levevilkårene for marsvin og øvrige marine havpattedyr i området. Endelig vurderes indsats om opdatering af vejledninger, fx til klappning i Natura 2000-områder, at have en bred positiv
--	--	--	--

			afledt effekt på dyre- og planteliv tilknyttet den marine del af området.
Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Visse indsatser, fx revidering af bestemmelser i reservatbekendtgørelse, vil kunne medføre ændringer i adgang og mulige aktiviteter i delområder inden for Natura 2000-området. Der er offentlig adgang til store dele af området. I de gældende reservatbestemmelser for området er der dog indbygget restriktioner for menneskelig færdsel i dele af området for at sikre fugle og dyr mod forstyrrelse. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-området udnyttes til rekreative aktiviteter som fx vandring, cykling og kajaksejls, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Det vurderes desuden, at gennemførelse af planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed gennem forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.
Jordbund	X		Det vurderes, at en realisering af planens indsatser med sikring af pleje

			på arealerne, kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning. Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området. Der findes ingen klappladser inden for Natura 2000-området, hvorfor indsatsen ikke vurderes at have en væsentligt påvirkning af havbunden i dette område.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke direkte indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanen. I N162 er der dog mulighed for etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi samt udlægning af urørt skov. En gennemførelse af disse indsatser vurderes at kunne få positiv betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Det vurderes desuden, at planens generelle indsats om sikring af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag samt indsatser om fiskeriregulering, vil kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet og således bidrage positivt til realisering af vandområdeplanen.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser om retablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne kan betyde, at der sker vandmætning af tidligere drænede jorde, hvilket vurderes at kunne betyde mindre udledning af CO₂. Som følge af planens indsatser vurderes der at kunne ske en øget udbredelse af ålegræs på sandbankerne og kystlagune, ligesom der vil kunne ske øget udbredelse af makroalger på rev. En potentiel forbedring af naturkvaliteten i de marine

			naturtyper, vil således kunne medvirke til binding af CO ₂ i havet.
Materielle goder		X	Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikring af den eksisterende natur kan potentielt have betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere fiskeriregulering, herunder særligt vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrig fiskeri. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. En forbedring af den marine naturtilstand i området vil øget udbredelse af ålegræs og makroalger samt dyrelivet i tilknytning dertil, hvilket kan forbedre den undersøiske landskabsværdi.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv	X		I N162 findes en lang række fredede fortidsminder i form af bl.a. rundhøje, langhøje samt skanser. På land og til havs er der desuden registreret et større antal enkeltfund af forskellig karakter, heriblandt mønter, redskaber i flint samt flere skibsvrag. Inden for området findes helt eller delvist fire kulturarvsarealer. Bl.a. Gede haven ved Yderfjord, der har været beboet i gennem vikingetid, middelalder og renæssance, hvilket ses af de mange detektorfund af bl.a. guldøreske, østersøkeramik og mønter. Desuden Borreby hvor der i parken ligger en tårnbanke på vestdelen af et næs ud i en tidligere vig af Skælskør Fjord. Udgravninger har vist rester af et

			kvadratisk bygningskompleks med fire kvadratiske tårne. Natura 2000-planens generelle indsatser om sikring af områdets udpegningsgrundlag vurderes at være med til at friholde en del af de mange fortidsminder i området fra tilgroning, som følge af opretholdelse eller etablering af en hensigtsmæssig naturplejeindsats. Desuden vurderes planens indsatser at være med til at bevare og sikre fund, der fortsat findes i jorden. Natura 2000-planens indsatser om regulering af fiskeri modvirker ændring eller fjernelse af fx vrage af skibe, og medvirker dermed til at sikre kulturarven, da vrage vil få lov at ligge uforstyrret hen.
Arter	X		Natura 2000-planens indsatser for forbedring af naturtyper og levesteder, revidering af reservatbekendtgørelse samt marine indsatser vil både gavne udpegningsgrundlagets og andre hjemmehørende arter. Se også vurdering under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningerne har til formål at sikre landskab og naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. For vurdering af planens påvirkning af vildtreservaterne i området, se tabellens afsnit om "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed" og "Menneskers sundhed".
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. I N162 er der mulighed for etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi samt udlægning af urørt skov. En gennemførelse af disse indsatser vurderes at kunne få positiv betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde

			næringsstoffer til vandmiljøet. Desuden vurderes det, at indsatser om vurdering af den nødvendige fiskeriregulering, vil bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vurderes planen at kunne påvirke vandmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
--	--	--	---

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre et højere naturindhold i området og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen for Natura 2000-område N162 indeholder en indsats om revidering af bestemmelserne for vildtreservat Skælskør Nor, hvilket kan medføre ændrede adgangsbegrænsninger og/eller regler for visse aktivitet som fx sejllads. Færdiggørelse af nødvendig fiskeriregulering vil kunne give ændrede begrænsninger inden for visse typer af fiskeri. Der findes ikke umiddelbart foranstaltninger, der kan modsvare disse reguleringer.

På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsentere data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner

efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø, planlægges gennemført flere generelle indsatser med at sikre terrestriske naturtyper og arters levesteder en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Dette omfatter, at der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle og andre arter, og bevarelse af skovnaturtyper, som sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

Herudover vil en række specifikke indsatser hjælpe til indfrielse af natura 2000-planens målsætninger. Dette omfatter, at:

- tilstanden af levestederne for havterne og klyde forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne, splitterne og dværgterne.
- der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 35 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
- urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
- Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for vildtreservatet Skælskør Nor.
- arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte.
- den nødvendige fiskeriregulering færdiggøres på stenrev.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne

indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Genopretning af levesteder for klokkefrø vil kunne betyde etablering af græsning på rørskovsarealer, der er potentielle ynglelokaliteter for rørhøg. Bestanden af klokkefrø i området vurderes at være sårbar, og tiltag der kan forøge arealet af levesteder for denne art og/eller gøre den eksisterende bestand mere robust, har højere prioritet end hensynet til rørhøg. Genetablering af græsning på strandenge, der er tilgroet med tagrør, vil sjældent påvirke ynglemuligheder for rørhøg. Rørskov på strandenge er normalt relativt smalle bræmmer, der er mindre egnede som ynglelokaliteter for rørhøg. Naturpleje i forhold til strandeng bør derfor prioriteres højere end hensynet til rørhøg. I de tilfælde, hvor der findes kendte ynglelokaliteter, foretages en konkret vurdering før et evt. tiltag.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø (nr. 162). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk